

ЗВІТ ЗА 2016 РІК

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОНД
«КРОК ЗА КРОКОМ»**

Київ

ВСТУПНЕ СЛОВО:

Місія Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» – сприяння реформам у системі освіти України в напрямі особистісно зорієнтованої, інклюзивної освіти для забезпечення рівного доступу до якісної освіти для усіх дітей, в першу чергу для дітей з особливими потребами, дітей з інших соціальних груп, з активним залученням сімей і місцевих громад до освітнього процесу.

У 2016 році виконання місії організації стало по-справжньому відчутним, оскільки відбувалося на тлі реформуючих змін, започаткованих Міністерством освіти і науки України і підтриманих освітянською спільнотою – розроблення і обговорення Концептуальних засад реформування середньої освіти, які доступною мовою представили ідеологію змін в освіті, що пропонуються новим Законом України «Про освіту». Вперше Концепція Нової української школи наголосила на таких важливих принципах, як педагогіка партнерства, орієнтація на учня, виховання на цінностях, що є основними принципами діяльності Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».

Саме тому працівники і консультанти Фонду активно долучилися до обговорень як самих змін, так і шляхів їх впровадження, і вже у грудні 2016 року організація була визначена як одна з основних впроваджувальних організацій зазначених реформ, зокрема у частині реформування системи підготовки і професійного розвитку педагогів.

Окрім участі у процесі реформування освіти України, працівники Фонду шукали можливості для пошуку та реалізації інноваційних ідей, адже інноваційність – це інший важливий принцип діяльності організації. Впевнені, що проекти, з якими можна ознайомитися у цьому звіті, принесли багато інноваційних ідей, які успішно впроваджуються у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах України.

Іншим важливим досягненням 2016 року став процес стратегічного планування організації, що розпочався вдумливим аналізом сильних і слабких сторін Фонду, а також тих змін, що відбуваються в сучасному контексті. Віримо, що нова стратегія Фонду, яка з'явиться у 2017 році, посилить організаційні спроможності організації ще більше, і дасть можливість досягнути нових успішних результатів.

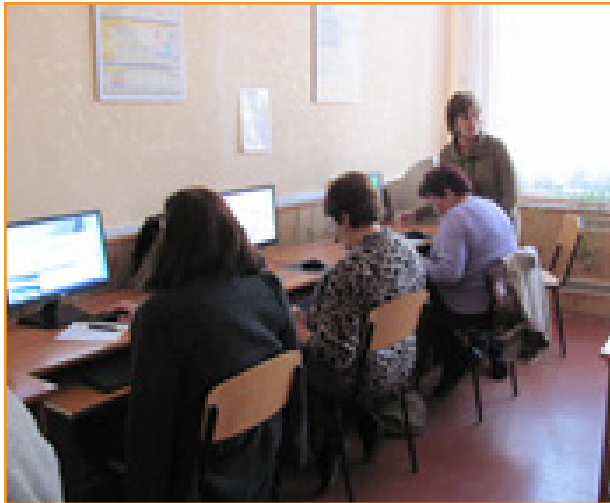
Звичайно, що без підтримки донорів, партнерів, учасників освітніх проектів Фонду, результати були б не такими успішними, тому ми дякуємо усім, з ким ми працювали у 2016 році, за підтримку, розуміння, ентузіазм і готовність змінювати нашу освіту на краще!

Наталя Софій
Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»,
директор

ПРОЕКТИ ФОНДУ, РЕАЛІЗОВАНІ У 2016 РОЦІ

РОЗВИТОК ГРОМАД В УКРАЇНІ ШЛЯХОМ УПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ «ШКОЛА ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ ГРОМАДИ»

Для того, щоб забезпечити стабільний розвиток громадсько-активних шкіл (ГАШ) в областях на основі активного залучення державних установ і неурядових організацій, Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» у 2016 році продовжив реалізацію [проекту «Розвиток громад в Україні шляхом упровадження програми «Школа як осередок розвитку громади»](#). Беззаперечним є той факт, що кожна ГАШ докладє зусилля для розвитку місцевої громади відповідно до потреб місцевої гро-

мади, місцевої стратегії розвитку громади та місцевої програми розвитку освіти. Саме тому проект мав на меті сприяти подальшому розвитку та забезпеченню життєдіяльності програми «Школа як осередок розвитку громади» шляхом об'єднання ресурсів із програмами розвитку освіти на місцевому рівні. Проект реалізовувався в 12-ти загальноосвітніх навчальних закладах Київської, Полтавської та Рівненської областей за підтримки Фонду Чарльза Стюарта Мотта.

12 шкіл – учасниць проекту впродовж 2016 року реалізовували **громадські, соціальні, освітні та навчальні проекти**, спрямовані на розвиток місцевих громад і посилення виконання місцевої програми розвитку освіти в частині розвитку громадсько-активних шкіл. Важливо зазначити, що ці місцеві ініціативи втілювались на основі спільного фінансування: фінансова підтримка надавалася за принципом спільного фінансування, яке забезпечувалося, з одного боку, Всеукраїнським фондом «Крок за кроком», а з іншого – місцевою адміністрацією та партнерами.

Як результат, розроблено та впроваджено 12 місцевих планів трансформації навчальних закладів за результатами самооцінювання на

основі Міжнародних стандартів якості діяльності громадсько-активних шкіл у громадах Київської, Полтавської та Рівненської областей. Підвищено професійний рівень учасників місцевих команд, у тому числі представників громадсько-активних шкіл, членів громади, працівників місцевих органів влади із проблем управління проектами, стратегічного планування і впровадження Міжнародних стандартів якості діяльності громадсько-активних шкіл.

Із зазначеними 12-ма проектами можна детально ознайомитися в [навчально-методичному посібнику «Школа як осередок розвитку громади: досвід формування освітньої політики в контексті децентралізації та інших змін»](#), оскільки саме вони лягли в основу його

написання. Посібник було розроблено та видано в 2016 році з метою привернення уваги до важливості діяльності громадсько-активних шкіл у контексті сучасних змін, зокрема децентралізації та автономії шкіл та оптимізації ресурсів місцевих громад.

З метою поширення досвіду проекту, впродовж жовтня-листопада 2016 року проведено серію засідань [«круглих столів»](#) учасників реалізації освітнього проекту «Розвиток громад в Україні шляхом упровадження програми «Школа як осередок розвитку громади», де громадсько-активні школи поділились досвідом роботи. При обговоренні проблеми діяльності навчального закладу як осередка розвитку громади в умовах освітніх змін було вироблено методичні рекомендації для регіональних програм розвитку освіти на місцевому, районному та обласному рівнях.

Під час підсумкової [науково-практичної конференції «Створення інклюзивного середовища в школах і громадах»](#), що відбулася 12-13 грудня 2016 року, учасники проекту мали можливість обмінятися досвідом із загальноосвітніми навчальними закладами, що брали участь в іншому проекті ВФ «Крок за кроком» – «Створення інклюзивного безпечного середовища в навчальних закладах і громадах», та працювали над реалізацією міні-проектів, спрямованих на вирішення проблем місцевих громад з активним залученням самих громад, а також забезпеченням підтримки дітям внутрішньо переміщених сімей дошкільного і молодшого шкільного віку шляхом використання методик «Кола друзів» і «Лялька як персона».

Проект у цифрах і не тільки:

- Модель громадсько-активної школи була поширена на **12** загальноосвітніх навчальних закладів.
- **3** меморандуми про співпрацю були підписані на рівні областей та **12** меморандумів – на рівні районних управлінь/відділів освіти та загальноосвітніх навчальних закладів.
- **21** проект було розроблено та реалізовано громадсько-активними школами, базуючись на потребах місцевих громад, включаючи 9 громад, в яких проживають внутрішньо-переміщені особи.
- Концепція громадсько-активної школи була інтегрована в регіональні програми розвитку освіти в 3-ох областях.
- **48** менторських візитів було здійснено в 12 громадсько-активних шкіл у 3-ох областях із метою забезпечення необхідної підтримки та консультацій під час розроблення та впровадження проектів ГАШ / трансформаційних програм.
- **36 000 \$** залучено громадсько-активними школами для реалізації своїх проектів.
- **500** примірників [посібника «Школа як осередок розвитку громади: досвід впровадження освітньої політики в контексті децентралізації та інших змін»](#) було надруковано та поширено, а також розміщено на сайтах ВФ «Крок за кроком».
- База даних громадсько-активних шкіл оновлювалася на постійній основі.
- Проведена національна конференція «Створення безпечного інклюзивного середовища в школах і громадах», в якій взяли участь понад 90 осіб.
- Вдосконалено рівень знань і навичок колективів громадсько-активних шкіл і працівників місцевих органів влади з питань стратегічного планування і розроблення місцевих програм розвитку ГАШ.
- Напрацьовано рекомендації для регіональних програм розвитку освіти.
- Продовжено співпрацю з інститутами післядипломної педагогічної освіти для забезпечення якісного фахового супроводу на рівні областей.

СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО БЕЗПЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І ГРОМАДАХ

З 2014 року Україна зіткнулася з проблемами важких життєвих обставин внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і дітей, чиї батьки беруть участь в антитерористичній операції (АТО) в Східній Україні. Число соціально виключених сімей різко зросло, що стало причиною збільшення числа дітей, які потребують психологічної та соціальної підтримки. Саме тому метою проекту «Створення інклюзивного безпечного середовища в навчальних закладах і громадах», що впроваджувався Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» з листопада 2015 року по грудень 2016 року, було забезпечення підтримки дітям внутрішньо переміщених сімей дошкільного і молодшого шкільного віку шляхом використання методик [«Кола друзів»](#) і [«Лялька як персона»](#), а також [реалізація міні-проектів, спрямованих на вирішення проблем місцевих](#)

[громад](#) з активним залученням самих громад. Проект реалізовувався в 9-ти загальноосвітніх навчальних закладах Дніпропетровської, Запорізької, Луганської та Харківської областей, а також 11-ти дошкільних навчальних закладах Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Харківської областей та в м.Києві за підтримки Фонду Чарльза Стюарта Мотта та Фонду «Інститут Відкритого Суспільства».

З метою подолання упередженості, розвитку розмаїття й інклюзії ВФ «Крок за кроком» була здійснена навчальна підготовка вихователів дошкільних навчальних закладів, що брали участь у проекті, та методистів обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти використання методики [«Лялька як персона: педагогічний підхід для соціального і педагогічного розвитку дитини»](#).

Поширення інклюзії в загальноосвітніх навчальних закладах, забезпечення залучення до колективу кожної дитини будь-якого віку, яка стикається з труднощами в школі через індивідуальні особливості розвитку, особисту кризу чи проблемну поведінку стало можливим завдяки [навчанню методики «Кола друзів»](#) команд загальноосвітніх навчальних закладів, що брали участь у проекті, та методистів обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти. Успішному впровадженню методик сприяли [наставницькі візити](#) міжнародних та націо-

нальних консультантів проекту. Із зазначеними методами та практичним досвідом їх впровадження можна детально ознайомитися в навчально-методичних посібниках «Кола друзів» та «Лялька як персона».

[Розвиток впевнених громад](#), повага до різноманіття всіх членів місцевої громади лягли в основу розроблення та реалізації загальноосвітніми навчальними закладами міні-проектів, спрямованих на вирішення проблем місцевих громад, серед яких проекти: [«Медіаграмот-](#)

[ність – ключ до пізнання світу та шлях до порозуміння», «Шкільне мобільне Антикафе. Змістовне дозвілля – кожному члену громади», «Студія розвитку культурно-освітнього потенціалу громади «Кроки назустріч», «Створення шкільного центру порозуміння «Ти не один», «Створення інформаційно-комунікативного центру «Контакт» – крок до розвитку громади», «Створення інформаційно-ресурсного центру «ГУРТом» та інші.](#)

Іншим важливим завданням проекту було [поширення інформації серед освітян та громадськості щодо Конвенції ООН про права людей з інвалідністю](#), зокрема, Статті 24 «Освіта», шляхом проведення фокус-груп з різними цільовими групами: педагогами інклюзивних навчаль-

них закладів (початкова ланка), батьками дітей з особливими освітніми потребами, іншими батьками (які мають дітей молодшого шкільного віку), учнями початкової школи (однолітками

яких є діти з особливими освітніми потребами, і навчаються в цій же школі), представниками громадських організацій та представниками управлінської ланки (керівники закладів освіти, представники ПМПК, представники управлільн освітию).

Весною 2016 року були проведені фокус-групи для кожної з зазначених вище категорій учасників у Вінницькій, Львівській, Луганській та Одеській областях, а також в м. Києві. За ре-

зультатами фокус-груп було підготовлено [звіт «Прогрес на шляху до виконання в Україні статей 7, 8, 24 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю»](#), представлений на підсумковому круглому столі у м. Києві в червні 2016 року. Основні результати звіту було покладено в основу альтернативного звіту для Комітету ООН з питань людей з інвалідністю та представлено Міністерству освіти і науки України для їх використання при написанні державного звіту щодо реалізації Конвенції ООН з питань людей з інвалідністю, зокрема статті 24 «Освіта».

Проект у цифрах і не тільки:

- **72** вихователі дошкільних навчальних закладів – учасників проекту, використовують методику «Лялька як персона» з метою подолання упередженості, розвитку розмаїття й інклюзії, зміцненню емоційної грамотності та розширенню можливостей дітей дошкільного віку.
- **32** вчителі початкових класів використовують методику «Кола друзів» як підхід, розроблений для збільшення участі кожної дитини будь-якого віку, яка відчуває труднощі в школі через особисту кризу, зухвалу поведінку по відношенню до себе або інших.
- **10** методистів 5-ти обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти надають додаткову методичну підтримку та поширюють методику «Лялька як персона» серед інших дошкільних навчальних закладів області.
- **10** методистів 5-ти обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти надають додаткову методичну підтримку та поширюють методику «Кола друзів» серед інших загальноосвітніх навчальних закладів області.
- **12** представників обласних/міських центрів психологічної служби надають додаткову методичну підтримку та поширюють методики «Лялька як персона» та «Кола друзів» серед інших дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів області.
- **1** триденний денний тренінг за темою «Лялька як персона» було проведено для 11-ти дошкільних навчальних закладів у 5-ти областях.
- **2** дводенні тренінги за темою «Кола друзів» були проведені для 9-ти шкільних команд з 4-ох областей.
- **2** дводенні тренінги за темою «Проектний менеджмент» були проведені для 9-ти шкільних команд загальноосвітніх навчальних закладів з 4-ох областей.
- Посібник «Лялька як персона», що включає кейс-стаді дошкільних навчальних закладів, було розроблено та надруковано у кількості **500** примірників.
- Посібник «Кола друзів», що включає кейс-стаді дошкільних навчальних закладів, було розроблено та надруковано у кількості **500** примірників.
- **89** менторських візитів було здійснено консультантами ВФ «Крок за кроком» з метою якісного впровадження методик «Лялька як перосна» та «Кола друзів».
- 6-ти денні менторські візити були проведені міжнародними консультантами з метою забезпечення якісного впровадження методик «Лялька як перосна» та «Кола друзів».
- **11** дошкільних навчальних закладів у 5-ти областях впроваджують методику «Лялька як персона».
- **9** загальноосвітніх навчальних закладів 4-ох областях впроваджують методику «Кола друзів».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

[Проект «Забезпечення якісної освіти для ромських дітей у дошкільних навчальних закладах і початкових класах»](#) спрямовано на вирішення проблеми охоплення якісною освітою ромських дітей в цілому і, зокрема, дітей дошкільного (3-5 років) і молодшого шкільного віку (6-10 років), а також створення підтримуючого навчального середовища, яке забезпечувало б успішність ромських дітей та сприяло розвитку їхньої мотивації до подальшого навчання. Саме тому метою проекту є створення моделей забезпечення якісної інклюзивної освіти для ромських дітей дошкільного та молодшого шкільного віку на базі дошкільних навчальних закладів і початкових шкіл, а також забезпечення їхньої життєздатності через діяльність ромських громадських партнерських організацій. Проект також сприяє вирішенню освітніх

питань, визначених Розпорядженням Кабінету Міністрів України «План заходів щодо реалізації «Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року» та підтримується місцевою владою (департаментами/управліннями освіти, місцевими органами виконавчої влади). [Проект «Забезпечення якісної освіти для ромських дітей у дошкільних навчальних закладах і початкових класах»](#) розпочав свою діяльність у 2016 році на базі 4-ох початкових шкіл і 4-ох дитячих садків у Закарпатській та Одеській областях за підтримки Ромської програмної ініціативи Міжнародного фонду «Відродження» та триватиме до 2018 року.

Впродовж 2016 року діяльність проекту було направлено на:

- створення умов у пілотних навчальних закладах впроваджувати ефективні освітні практики роботи з ромськими дітьми в умовах інтегрованого навчального середовища;
- [ознайомлення з практикою ромських помічників асистентів у Сербії](#) (рівень практики і політики);
- впровадження практики ромських асистентів педагогів у проектних навчальних закладах;

- підготовку команд проектних навчальних закладів працювати із ромськими дітьми [в умовах інтегрованого середовища](#);
- підготовку інструкторів по роботі з батьками за програмами «Впевнене батьківство» та «Готуємось до школи» з числа представників ромських НДО та педагогів пілотних навчальних закладів, що забезпечить кращу наступність цих програм та життєздатність;

- розроблення, обговорення та погодження посадових обов'язків для ромських помічників педагога;
- [забезпечення діяльності Центрів підтримки ромських батьків](#);
- проведення занять із батьками за програмами «Впевнене батьківство» та «Готуємось до школи»;
- [проведення наставницьких візитів](#);
- забезпечення міжвідомчої співпраці для вирішення нагальних і стратегічних питань, пов'язаних з освітою ромських дітей.

Проект у цифрах і не тільки:

- Здійснено закупівлю дидактичних та ігрових матеріалів, витратних матеріалів, канцтоварів для організації робочих зустрічей команди закладу із батьками, роботи шкільних лідерських команд для планування та обговорення реалізації проекту, проведення семінарів для педагогів дошкільних навчальних закладів та початкових класів, зустрічей з батьками, матеріалів для роботи у класах.
- Здійснено закупівлю канцтоварів, витратних матеріалів, продуктів харчування для організації та проведення занять із батьками на базі Центрів для батьків.
- **8** ромських асистентів розпочали роботу в проектних закладах освіти з 1 вересня 2017 року.
- Посадові обов'язки ромських асистентів педагогів розроблено і затверджено на рівні керівників закладів освіти як тимчасові на 2016-2017 навчальний рік.
- Учасники проекту ознайомилися з досвідом використання практики помічників педагога у роботі з ромськими дітьми в Сербії.
- Ромські асистенти педагога пройшли навчання разом із командами закладів освіти.
- Здійснено **8** наставницьких візитів до пілотних навчальних закладів. Наставницька допомога закладам освіти надавалась силами консультантів проекту, керівника та координатора проекту.
- Підготовлено **20** інструкторів по роботі з батьками за програмами «Впевнене батьківство» та «Готуємось до школи» (10 представників ромських НДО, 10 педагогів ДНЗ і ЗНЗ).
- Розпочали роботу **4** Центри для батьків: на базі Громадської організації Товариство ромів Закарпаття «Рома»; Закарпатського обласного товариства ромів «Романі Чгіб», Закарпатського обласного благодійного фонду «Благо»; Жовтневого НВК.
- Чотири центри розпочали проведення зустрічей і занять з батьками.
- Загалом було проведено **22** зустрічі /заняття із батьками.

ПАРТНЕРИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ «КРОК ЗА КРОКОМ» У 2016 РОЦІ

[Міжнародна Асоціація «Крок за кроком»](#)

[Міністерство освіти і науки України](#)

[Представництво Дитячого Фонду ООН \(ЮНІСЕФ\) в Україні](#)

[Департамент освіти і науки, молоді та спорту Київської державної міської адміністрації](#)

[Інститут післядипломної педагогічної освіти Київського Університету імені Бориса Грінченка](#)

[Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського](#)

[Комунальний вищий навчальний заклад «Академія неперервної освіти»](#)

[Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти](#)

[Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти](#)

[Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти»](#)

[Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти](#)

[Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти](#)

[Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти](#)

[Національна Асамблея інвалідів України](#)

[Інституту спеціальної педагогіки НАПН України](#)

[Освітня Програма «Крок за кроком» \(Молдова\)](#)

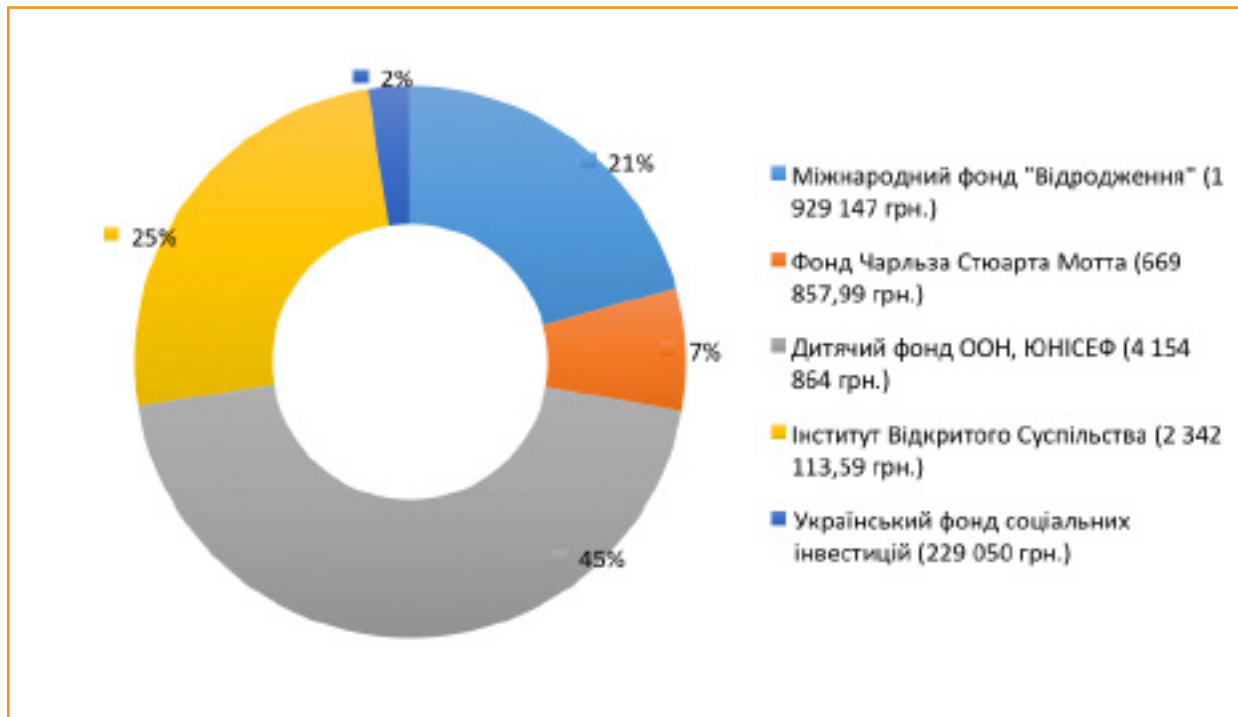
[Міжнародна асоціація «Інтерактивні відкриті школи» \(Боснія та Герцеговина\)](#)

[Монгольський Освітній Альянс \(Монголія\)](#)

[Федерація Освітніх Ініціатив \(Польща\)](#)

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

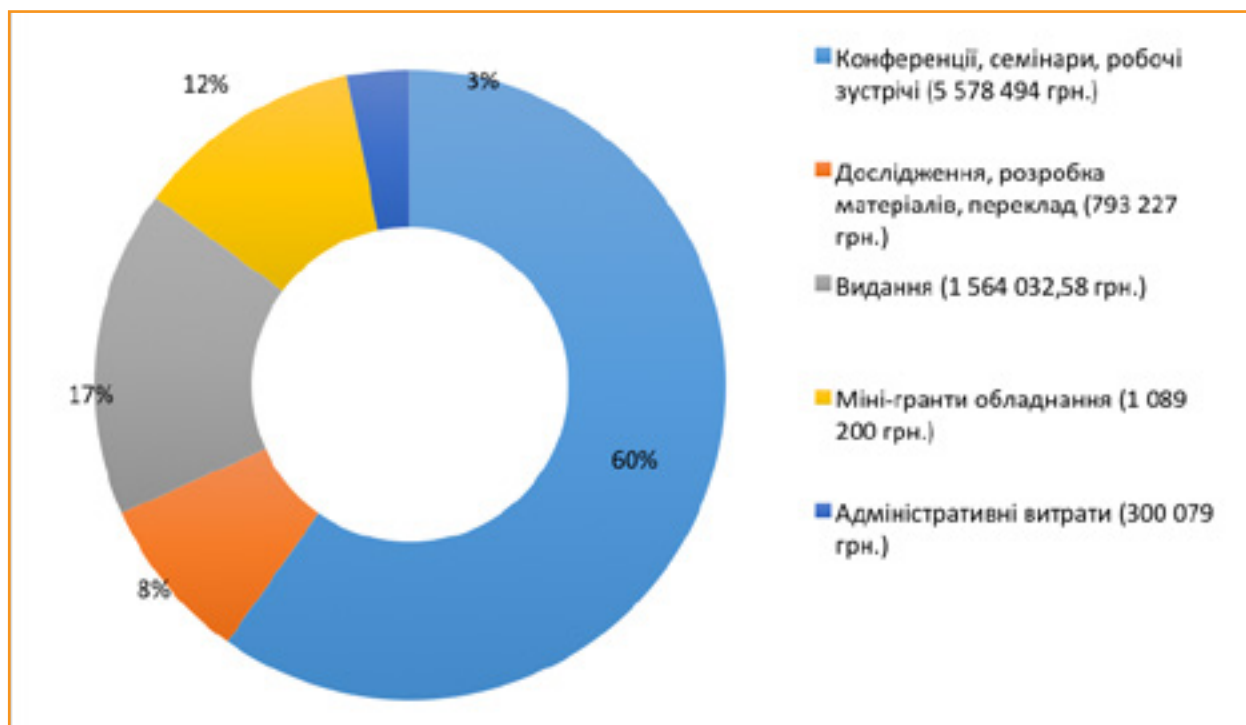
Протягом 2016 звітного року було отримано фінансування на реалізацію проектної діяльності від 5 донорів, зокрема [Міжнародного фонду «Відродження»](#) (1 929 147 грн.), [Фонду Чарльза Стюарта Мотта](#) (669 857,99 грн.), [Представництва Дитячого Фонду ООН \(ЮНІСЕФ\) в Україні](#) (4 154 864 грн.), [Інституту Відкритого Суспільства](#) (2 342 113,59 грн.) та [Українського фонду соціальних інвестицій](#) (229 050 грн.).

Основна частина грантових коштів (5 578 494 грн.) була витрачена на проведення конференцій, семінарів та робочих зустрічей. Також було здійснено видання буклетів проектів, тренінгових модулів, методичних матеріалів, посібників у межах кожного проекту, який реалізовувався протягом року (1 564 032,58 грн.).

У проектній реалізації міні-грантів кошти витрачалися на закупівлю обладнання (1 089 200 грн.) для учасників проектів [«Забезпечення якісної освіти для ромських дітей у дошкільних навчальних закладах і початкових класах»](#) та [«Розвиток громад в Україні шляхом упровадження програми «Школа як осередок розвитку громади»](#).

Також отримане фінансування у 2016 році витрачалось на проведення досліджень (793 227 грн.) та іншу статутну діяльність (300 079 грн.).

КОНТАКТИ:

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «КРОК ЗА КРОКОМ»

01001, М. КИЇВ, ВУЛ. ПУШКІНСЬКА 9А, ОФ.4

ТЕЛ./ФАКС: (044) 235 1136

ЕЛ. АДРЕСА: ADMIN@USSF.KIEV.UA

WWW.USSF.KIEV.UA

[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ-ФОНД-КРОК-ЗА-КРОКОМ](https://www.facebook.com/всеукраїнський-фонд-крок-за-кроком)